

**Masarykova základní škola a mateřská škola Klenčí pod Čerchovem,
okres Domažlice,
příspěvková organizace**

**Preventivní program školy
pro školní rok
2016/17**

zpracovala: Mgr. Anna Čiperová,
metodik prevence sociálně – patologických jevů

„Cílem primární prevence je zvýšení odolnosti dětí a mládeže vůči sociálně – patologickým jevům, především vést děti ke správným postojům vůči zátěžím a problémům.“

V letošním roce se stává základním principem preventivní strategie na naší škole osvojování si základních kompetencí **v oblasti zdravého životního stylu, zaměříme se na osobnostní a sociální rozvoj žáků a rozvoj jejich komunikačních dovedností. Pozornost budeme věnovat dopravní výchově a výchově za mimořádných událostí.**

Důraz je kladen **na prevenci a rozvoj dovedností, které vedou u dětí a mládeže k odmítání všech druhů sebedestructivního chování, projevů agresivity a porušování zákona.**

Za velmi důležitou oblast považujeme prohlubování komunikačních dovedností mezi učitelem, rodiči a žákem, posilování sebevědomí, sebeúcty a vzájemné úcty, řešení konfliktů, překonávání překážek a smysluplné využívání volného času.

Obsah

- Úvod
- Primární prevence v rámci jednotlivých předmětů – I. stupeň, II. stupeň
- Nadstavbové aktivity v rámci školy
- Volnočasové aktivity
- Informování rodičů
- Kontakty a adresy
- Přílohy

Úvod

Preventivní program školy vychází z pokynu MŠMT, č.j.: 20 006/ 2007-51, který do prevence sociopatologických jevů zařazuje konzumaci a šíření drog včetně alkoholu, kouření, kriminalitu, virtuální drogy a gambling, záškoláctví, šikanování a jiné násilí, rasismus, xenofobii, intoleranci, antisemitismus.

Pro vypracování Minimálního preventivního programu byly využity následující závazné materiály:

Vyhláška MŠMT č. 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školských zařízeních
Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení č.j. 24 246/2008-6

Metodické doporučení pro práci s Individuálním výchovným programem v rámci řešení rizikového chování žáků č.j. MŠMT-43301/2013

Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č.j. 21291/2010-28

Cílem preventivního programu školy je ve spolupráci s rodiči formovat takovou osobnost žáka, která je s ohledem na svůj věk schopná orientovat se v dané problematice, zkoumat ji, ptát se, dělat rozhodnutí, která si bude vážit svého zdraví, bude umět nakládat se svým volným časem a zvládat základní sociální dovednosti.

Na realizaci preventivního programu školy se podílejí všichni zaměstnanci školy.

Ředitelka školy Mgr. Jarmila Nováková

- zodpovídá za realizaci preventivního programu
- je součástí preventivního týmu
- jedná s rodiči žáků

Školní metodička prevence Mgr. Anna Čiperová

- sestavuje PPŠ a další plány pro preventivní aktivity ve škole
- spolupracuje s vedením školy, výchovným poradcem, třídními učiteli, ostatními pracovníky školy, PPP, okresní metodičkou
- mapuje výskyt rizikového chování ve škole
- řeší a eviduje rizikové chování ve škole
- zajišťuje a koordinuje preventivní aktivity a programy prevence pro žáky
- poskytuje materiály a informace všem učitelům k dané problematice

Výchovná poradkyně, ZŘ, Mgr. Dagmar Dubová

- eviduje děti s SPU, eviduje integrované žáky
- pomáhá při tvorbě individuálních vzdělávacích plánů
- vede profesní orientaci žáků
- spolupracuje s PPP

Třídní učitel žáka

- mapuje vztahy žáků v třídním kolektivu
- je manažerem třídního dění a preventivních aktivit

Preventivní tým pro řešení rizikového chování ve škole:

Mgr. Jarmila Nováková, ředitelka školy
Mgr. Anna Čiperová, školní metodička prevence
Mgr. Dagmar Dubová, ZŘ, výchovná poradkyně
Třídní učitel žáka

Preventivní tým

- šetří rizikové chování žáků, dodržuje postupy platné pro naši školu
- řeší situaci s třídním kolektivem
- jedná s rodiči žáků
- jedná s Policií ČR, PPP, odborem sociální péče o dítě, psychologem, dětskou lékařkou

Program proti šikanování – důležitá opatření

- 1. Okamžitá ochrana oběti.** Umístění žáka do ochranného prostředí s dohledem dospělé osoby (dohlíží vyučující, který má volnou hodinu).
Kontaktování rodičů, aby dítě vyzvedli a domluvili se na dalším postupu (ředitelka školy J. Nováková).
- 2. Stanovení strategie.** Situaci řeší intervenční tým ve složení ŘŠ (J. Nováková), TU, ŠMP (A. Čiperová), VP (D. Dubová).
- 3. Rozhovor se žáky** v pořadí: oběť, svědci, agresori. Výpovědi jsou zaznamenány dostatečně přesně. Dle situace je možno oddělit agresory od kolektivu, aby nemohli ovlivnit svědky.
Je třeba zjistit: - kdo je oběť
- kdo je agresor
- kdy a kde k šikaně dochází
- jakou formou
- jak dlouho a jak často trvá
- proč X ubližoval
- jaký trest (opatření) se navrhuje
- proč
- jak lze násilí v budoucnu zabránit
- 4. Oznámení.** Ředitelka informuje vždy OSPOD, případně Policii ČR, či další orgány (PPP, SVP)
- 5. Informace učitelskému sboru a jeho účast**
Ředitelka školy svolá mimořádnou schůzi, seznámí učitele s okolnostmi vzniku a vyšetřování případu. Za intervenční tým přednese návrh na výchovná opatření a na způsob práce s klimatem třídy. O výchovném opatření nechá hlasovat a vyhotovit zápis s domluveným postupem (např. monitoring chování, zvýšený dozor, formy postihu při dalším porušení kázně, programy na zlepšování sociálních vztahů ve skupině)
- 6. Individuální schůzky s rodiči aktérů případu** (agresorů, oběti)
Je vhodné jednat s rodiči oběti a agresorů odděleně, rodiče agresorů zvat po jednom páru. Jednání je přítomna ředitelka, VP, ŠMP, TU, případně další osoby. Je žádoucí přítomnost obou rodičů projednávaných dětí. Jsou seznámeni s případem a opatřeními, která škola přijme. Obě strany podepíší zápis z jednání. Rodičům lze doporučit, aby děti nechali vyšetřit (PPP, SVP apod.).
- 7. Dohoda o vzájemné informovanosti**
Je žádoucí, aby se škola s rodiči dohodla na vzájemném informování (např. zprávy z vyšetření, apod.).
- 8. Třídnická hodina pro žáky**
Žáci jsou informováni o rizicích agresivního chování a o výchovných opatřeních školy. TU ostatních tříd téma využijí k diskusi, informují o možnostech pomoci pro oběti a svědky šikany.
- 9. Mimořádná třídní schůzka (po přijetí výchovných opatření)**
Rodiče jsou informováni o situaci, průběhu vyšetřování a opatřeních pro zamezení dalších potíží. Učitel má vždy na mysli ochranu oběti (nesdělujte informace, které by ji mohly dále poškodit), přítomné seznámí s příznaky šikany a kontakty na odborné instituce. Schůzce může být přítomen odborník.
Rodiče jsou ubezpečeni o kompetencích školy případ dále řešet a jsou vyzváni ke zvýšené pozornosti a ke spolupráci. Schůzky mohou proběhnout ve třídě, kde šikana vznikla, nebo také ve třídách, kde mohou nastat podobné potíže.

Primární prevence v rámci jednotlivých vyučovacích předmětů

I. stupeň

Primární prevenci na prvním stupni má na starosti třídní učitel. S jednotlivými tématy se děti setkávají v přírodovědě, vlastivědě a především v prvouce. Učitel by měl nenásilnou a věku dítěte přiměřenou formou vysvětlit pojmy a jevy jako alkoholismus, kouření, drogy, měl by vést děti ke správným postojům v souvislosti s těmito problémy. V tématech souvisejících se zdravím by se měly děti seznámit se správnou životosprávou, hygienou, s vhodným režimem dne včetně kvalitního odpočinku. Žáci by měli za pomoci učitele získat a osvojit si základní pravidla chování v silničním provozu a při mimořádných událostech.

Učitel si sám volí metodu a způsob, jak dětem tyto informace předá. Při výuce je možné využít různých metod, např. výklad, předávání informací, samostatnou práci, skupinovou práci, projektové vyučování, dramatickou výchovu nebo využít materiály školy z oblasti primární prevence.

Zaměření na mladší školní věk

- navozování příznivého psychosociálního klimatu ve třídě
- osvojování a upevňování základních návyků v rámci – hygiena, životospráva, sdělení základních informací z oblasti prevence experimentování s alkoholem a cigaretami
- základy etické a právní výchovy
- zaměření pozornosti na včasné odhalování specifických poruch učení nebo i jiných postižení
- všestranný rozvoj osobnosti žáka
- soustředěnost na včasné diagnostikování soc. – patologických problémů ve třídních kolektivech
- důraz na spolupráci s rodiči
- nabídka volnočasových aktivit
- ekologická výchova
- dopravní výchova
- zvládání mimořádných situací
- návštěvy filmových a divadelních představení, koncertů, besed apod. Účast v soutěžích výtvarných, sportovních, dopravních atd. jako v předchozích letech

Po pěti letech by děti měly umět

- definovat rodinu jako zázemí a útočiště
- zvládat rozdíly v komunikaci s dětmi a dospělými
- mít základní sociální dovednosti
- umět se chránit před cizími lidmi
- mít základní zdravotní návyky
- umět si správně zorganizovat svůj volný čas
- umět rozlišit léky a návykové látky
- znát přesné informace o alkoholu, tabáku a dalších návykových látkách
- znát následky užívání návykových látek
- umět odmítat

V tomto dětském věku považujeme za nejdůležitější vštípit dítěti přesvědčení, že zdraví a rodina jsou základní životní hodnoty, které je třeba chránit a stále utužovat.

II. stupeň

Práce na druhém stupni je velmi náročná na koordinaci, tak aby byla probrána všechna témata, ale nedocházelo k jejich překrývání. S tématy z oblasti prevence se pracuje v předmětech výchova k občanství, rodinná výchova, přírodopis, chemie, český jazyk a literatura. K práci s tématy je možné využívat metod výkladu, samostatné práce, práce s médii, projektové vyučování, skupinové práce, hraní rolí, práce s materiálem, besed, přednášek apod.

Zaměření na starší školní věk – prevence = základ předcházení problémům

A. Úkoly a činnost učitelů a jiných pedagogických pracovníků

- posílení úlohy učitelů v oblasti tvorby pozitivního sociálního klimatu, včasná diagnostika a intervence při riziku vzniku sociálně – patologických jevů a kooperace s odborníky při jejich řešení. Zejména spolupráce s výchovnou poradkyní a třídními učiteli
- věnování pozornosti problematickým skupinám žáků nebo jednotlivcům, odhalování projevů asociálního chování mezi žáky – soustředit se zejména na problematiku šikany
- v rámci prevence kouření vytvoření dostatečné informovanosti
- sledovat často opakující se krátkodobé absence žáků – prevence záškoláctví
Spolupráce s rodiči žáků s tendencemi vyhýbat se školní docházce. V problematických případech možnost vyžadování lékařského potvrzení.
- sebevzdělávání učitelů v metodikách preventivní výchovy a ve výchově ke zdravému životnímu stylu
- shromažďování a zpřístupňování materiálů pro pedagogický sbor

B. Aktivity pro žáky

- výchova k odpovědnosti za zdraví své i ostatních – vytváření eticky hodnotných postojů a způsobů chování
- zaměření pozornosti na projekty prevence drogových závislostí, konzumace alkoholu, vandalismu, rasismu, násilí, komerčního sexuálního zneužívání apod.
- věnovat nadále zvýšenou pozornost prevenci kouření – osvěta v rámci hodin Vo, Vz, třídnických hodin
- zvládání řešení mimořádných situací
- dovednost volby správné životosprávy – poruchy příjmu potravy – mentální anorexie a bulimie
- akce zaměřené na práci s národnostními menšinami směřující k potlačení rasismu a xenofobie
- zvyšování příznivého klimatu ve třídních kolektivech formou organizování výletů, exkurzí, lyžařského výcvikového kurzu atd.
- organizování akcí směřující k oživení klimatu ve škole a zábavnou formou zpříjemnění školního prostředí (tematické dny, sportovní akce, výjezdové pobyty atd.)
- nabídka volnočasových aktivit
- účast v literárních, vzdělávacích, sportovních a jiných soutěžích
- ekologická výchova

C. Aktivity pro zákonné zástupce a veřejnost

- seznámení zák. zástupců s PPS v rámci třídních schůzek
- nabídka propagačních materiálů o drogách, kyberšikaně

- seznámení zák. zástupců s postupem školy v případě problémů žáků s drogami (viz příloha č. 1)
- na třídních schůzkách hovořit o nebezpečí drog zejména u starších žáků, kterým zák. zástupce povoluje účast na diskotékách
- pár slov pro zák. zástupce:
 - o Drogách. Jak poznám, že moje dítě alkohol nebo drogy bere?
 - o Doporučení rodičům, jejichž dítě má problémy s návykovými látkami. Čemu se vyhnout? (viz příloha č. 2)
 - o O šikaně. Definice pojmu. Varovné signály pro zák. zástupce. Co tedy dělat? (viz příloha č. 3)
- Nepřítomnost žáka ve škole (viz příloha č. 4)
- Aktivity školy (viz volnočasové aktivity)

Cíl

Žáci by před opuštěním ZŠ měli znát a umět

- pojmenovat základní návykové látky
- znát jejich účinky na lidský organismus
- orientovat se v problematice závislosti
- znát základní právní normy
- orientovat se v problematice mimořádných událostí
- vědět, kde jsou kontaktní místa pro danou problematiku
- posilovat své sebevědomí
- správně se rozhodovat, odmítat
- zaujímat zdravé životní postoje
- orientovat se v problematice sexuální výchovy
- bránit se různým formám násilí, vědět, kde hledat pomoc
- zvládat základní sociální dovednosti

Rámcový časový harmonogram

Ročník	Předmět	Téma	
1.	Prvouka	Pracovní a hygienické návyky	Září
		„Na koho se mohu obrátit?“	Listopad
		Zdraví	Únor
		Dopravní výchova	září
2.	Prvouka	Právo na bezpečí, chování v roli svědka, kde hledat pomoc	Březen
		Bezpečně u vody a jinde	Červen
		Zdraví	Březen
		Dopravní výchova	duben
3.	Prvouka	Kouření, alkohol(ismus)	Únor
		Zdraví	Leden
		Bezpečně na kole	Září
		Mimořádné události	Březen

4.	Vlastivěda Přírodověda	Mezilidské vztahy Zdraví Mimořádné události způsobené přírodními vlivy a ochrana před nimi Dopravní výchova	Prosinec Duben Květen Červen
5.	Přírodověda	Zdravý životní styl Zásady sexuální výchovy Návykové látky Osobní bezpečí, krizové situace Partnerské vztahy Mimořádné události a rizika ohrožení s nimi spojená	2. pololetí
6.	Výchova ke zdraví	Vztahy a pravidla soužití v prostředí komunity Zdravý způsob života a péče o zdraví Rizika ohrožující zdraví a jejich prevence Ochrana člověka za mimořádných událostí Bezpečné chování a komunikace Auto-destruktivní závislosti Sexuální dospívání	Září Listopad únor duben květen červen
6. – 7.	Výchova k občanství	Právo Osobnost Vztahy: Komunikace	Duben Březen Květen
8.	Výchova k občanství	Právo Osobnost Vztahy: Komunikace Rasismus	Únor – březen Září – říjen Leden Květen
9.	Výchova ke zdraví	Sexuální dospívání a reprodukční zdraví Mezilidské vztahy, komunikace Zdravý způsob života a péče o zdraví Rizika ohrožující zdraví a jejich prevence	Září listopad Leden duben

Plánované programy pro naši školu

1. a 2. třída - Já - chodec

Program je zaměřen na nácvik bezpečného pohybu v blízkosti komunikace, správného přecházení a dodržování základních pravidel bezpečnosti.

1. a 2. třída - Hravě zdravě

Program je veden za přítomnosti učitele formou interaktivní hry, kdy se děti ve skupinkách učí, "nakoupit" zdravé potraviny, prostřít, zdravý stůl, a určit vhodně trávený volný čas. Pracuje s dětskou fantazií, využívá kreativity dětí a nenásilně je „vede správnou cestou“.

4. a 5. třída – Jak se bránit šikaně

O drtivé většině šikanování se neví. Zůstává skryto navzdory tomu, že lehčí formy a počáteční stádia šikanování zasahují velkou část školní populace. Tisíce dětí denně přicházejí do školy se strachem z ústřků, z posměchu a ponižování, z nadávek či pomluv, z bití a z dalších negativních projevů. V tomto programu spolupracujeme s Policií ČR – OOP Domažlice.

1. stupeň – Pomoc, hoří!

Návštěva Hasičského záchranného sboru v Domažlicích spojená s besedou zaměřenou na chování v mimořádných situacích. Prohlídka technického zázemí hasičů určitě potěší všechny. Spolupracujeme s HZS Domažlice.

2., 3., 4., 5. třída - Osobní bezpečí – dětská kriminalita

Program formou hry pomáhá nalézat řešení v situacích, kdy se dítě cítí ohrožené. Připomíná základní pravidla chování v krizových situacích. V tomto programu spolupracujeme s Policií ČR - OOP Domažlice.

4. a 5. třída - Já - cyklista

Program je zaměřen na nácvik bezpečného pohybu po komunikaci, dodržování základních pravidel bezpečnosti a používání bezpečnostních pomůcek a ochranných prvků. Praktický nácvik všech dovedností proběhne na dopravním hřišti v Domažlicích. V tomto programu spolupracujeme s Autoškolou Pod Vavřincem.

3., 4. a 5. třída – Hravě zdravě

Program je veden za přítomnosti učitele formou interaktivní hry, kdy se děti ve skupinkách učí, "nakoupit" zdravé potraviny, prostřít, zdravý stůl, a určit vhodně trávený volný čas. Pracuje s dětskou fantazií, využívá kreativity dětí a nenásilně je „vede správnou cestou“. Program je dále zaměřen na prevenci poruch příjmu potravy a sebepoškozování. Zvolená forma je přizpůsobena věku dětí.

5. a 6. A,B - Sociální sítě a jejich riziko

Program "Seznam se bezpečně" je zaměřený na prevenci kyberšikany, konkrétně na bezpečnou komunikaci na internetu. Účastníci budou seznámeni s možnými riziky života v on-line světě i s doporučenými postupy při podezřelých či přímo znevažujících kontaktech během elektronické komunikace.

6. třídy – Adaptační kurz pro nové třídní kolektivy

Jedná se o skupinové zážitkové techniky, které umožní rychle seznámení nového kolektivu, podpoří příznivou pracovní atmosféru. Třídní kolektiv je lépe a rychleji adaptován na nové prostředí, snižuje se nejistota z „neznámého“. Třídnímu učitelu účast na programu umožní lepší orientaci ve skupinové dynamice, očekáváních a motivaci žáků. Program navodí vzájemně otevřenější vztah mezi učitelem a žáky, čímž se utváří základy pro větší pocit vzájemné důvěry a ochoty ke spolupráci.

Tento program je na naší škole součástí projektu Podaná ruka 2016, který podporuje Plzeňský kraj.

6. třídy - EU -DAP Unplugged

Preventivní program rizikového chování, prevence užívání návykových látek.

Chceme-li prevencí ovlivnit chování dospívajících, musíme se zaměřit na první roky jejich dospívání. Do obsahu programu jsme kromě informací o drogách a jejich škodlivých zdravotních účincích zařadili také lekce na procvičování osobních a sociálních dovedností. Programem provází ŠMP.

6. třída – I vy jste v tom

Program je zaměřen na prevenci poruch příjmu potravy a sebepoškození. Zvolená forma je přizpůsobena věku dětí.

6. třída - Prevence proti kouření

Program je koncipován tak, aby děti povzbuzoval v rozhodnutí nekouřit. Věku dětí je přizpůsobena metoda hraní rolí, cvičící je, jak odmítnout nabízenou cigaretu, jak reagovat na vyhoštění ze strany kuřáků. Cílem programu je, aby se děti dozvěděly o nebezpečí kouření, měly vlastní názor a odolaly nátlakům kamarádů, byly asertivní a dělaly svá vlastní rozhodnutí a rozhodly se nekouřit.

7. třída – Výjezdový pobytový kurz

Jedná se o zážitkové techniky, které umožní ve stávajícím kolektivu podpořit příznivou pracovní atmosféru. Třídní učitel pomocí kolektivních her, soutěží a pracovních dílen se snaží navodit a upevnit pocit vzájemné důvěry a ochoty ke spolupráci.

Tento program je na naší škole součástí projektu Podaná ruka 2016, který podporuje Plzeňský kraj.

7.,8.,9. třída – Mimořádné události

Návštěva Hasičského záchranného sboru v Domažlicích spojená s besedou zaměřenou na chování v mimořádných situacích. Prohlídka technického zázemí hasičů určitě potěší všechny. Spolupracujeme s HZS Domažlice.

8. a 9. třídy – „Partnerské vztahy a sex“

V tomto věku by již děti měly být schopny otevřeně hovořit o tak citlivém tématu jako jsou partnerské vztahy a sex. Cílem programu je poskytnout základní informace o dané problematice, dovednostní příprava na první úskalí partnerských vztahů, upozornění na probíhající fyzické projevy dospívání a jejich individuální odlišnosti, probrat téma homosexuality – odlišit názory od faktů, upozornit na názorovou pluralitu, vysvětlit skutečnosti týkající se sexuálního zneužívání

9. třída – „O závislostech“

Účastníci besedy diskutují o drogách legálních a nelegálních, o rozdílu mezi psychickou a fyzickou závislostí, o příčinách vzniku závislosti apod. Program je vždy směřován na aktuální „poptávku“ kolektivu. Cílem programu je seznámení s pojmy droga, závislost, typy nelegálních drog, důraz na věkovou hranici pro užívání legálních drog, důraz na rizika spojená s užíváním drog (zdravotní, psychická, sociální), seznámení s možnými příčinami užívání drog, vyjasnění vlastního postoje žáků k drogám, objevit alternativy nedrogových řešení zátěžových situací.

8. a 9. třídy – Právní odpovědnost mladistvých – „Neznalost neomlouvá ...“

Cílem tohoto programu je zopakovat základní pojmy z oblasti trestního přestupkového práva, tresty, sankce, postavení mladistvých, právní odpovědnost. Žáci nejprve vyplní test zaměřený na pojmy spojené s touto problematikou. Po vyplnění rozebírá lektor podrobně jednotlivé otázky, vysvětluje, zdůvodňuje, uvádí příklady, děti si kontrolují odpovědi. Znalost získaných informací si žáci ověří v závěru celého cvičení vyluštěním tajenky.

Na třídnické hodiny všech tříd na 1. a 2. stupni byla vybrána tato témata:

- Kyberšikana
- Za kým jít ve škole, s čím a kdy
- Osobní bezpečí
- Závislosti
- Zdraví a zdravý životní styl
- Školní majetek je nás všech
- Etiketa ve škole a mimo školu
- Šikana a její typy
- Chování za mimořádných událostí

Nadstavbové aktivity v rámci školy

	název	žáci	forma	termín	zodpovídá
1.	Spolupráce s odbornými pracovišti	celá škola	Soustavná a preventivní práce	celoročně	Metodička prevence Výchovná poradkyně
2.	Kabinet výchovného poradenství	Celá škola	Soustavná a preventivní práce	celoročně	Výchovná poradkyně
3.	Péče o žáky se specifickými vzdělávacími potřebami, integrace	Celá škola	Individuální studijní plány, individuální výuka	celoročně	Výchovná poradkyně
4.	Žákovská rada	1. – 9. ročník	setkání	průběžně	Mgr. A. Foistová J. Volfíková T. Mašlová
5.	Partnerství tříd	I. st. + 9. tř.	Vzájemná spolupráce, příprava společných aktivit	celoročně	Třídní učitelé

Problémoví žáci

Škola monitoruje žáky s problémovým chováním a prospěchem. Těmto žákům je věnován zvýšený dohled třídních i ostatních učitelů, neboť je u těchto žáků zvýšené riziko výskytu sociálně patologických jevů.

Žáci se specifickými poruchami učení

Žáci s poruchami učení jsou integrováni ve svých třídách. U každého žáka se poruchy učení projevují různě, proto učitelé na 1. a 2. stupni svým individuálním přístupem umožní dětem mít pěkné studijní výsledky a zažívat pocity úspěchu ve své práci.

Žákovská rada

Již několik let pracuje na naší škole Žákovská rada. Zástupci jednotlivých tříd se pravidelně scházejí s vedením školy a na schůzkách prezentují zájmy třídy (nové nápady, návrhy, ale i kritické připomínky). Děti se tak učí formovat svoje myšlenky, vyjadřovat svoje názory a naslouchat druhým, diskutovat o problémech. Jsou tak vedeny k přijetí základních demokratických principů.

Schránka důvěry

Schránka důvěry má na naší škole své pevné místo. Žáci se jejím prostřednictvím mohou obracet na vedení školy se svými dotazy, přáními či stížnostmi. Vzkazy jsou vyřizovány pravidelně přímo paní ředitelkou.

Školní časopis ECHO

Školní časopis ECHO umožňuje žákům vyjadřovat se písemnou formou k dění ve škole. Redaktoři i ostatní dopisovatelé se zde učí písemně formulovat své myšlenky a následně je i graficky zpracovat. Časopis významnou měrou přispívá ke zlepšení komunikace mezi žáky i mezi žáky a učiteli.

Další aktivity školy:

- poznávací pobyty, výlety – dle nabídky
- pravidelná spolupráce s PPP Domažlice
- spolupráce s Policií ČR Domažlice
- spolupráce s HZS Domažlice
- příprava a realizace projektů – Obrazy z historie aneb musíme znát minulost, abychom pochopili přítomnost a mohli tvořit budoucnost, Den Země
- Vánoce – vánoční dílny, příprava a realizace vánoční výstavy v prostorách vstupní haly městyse Klenčí pod Čerchovem

Koncepce zážitkových kurzů:

Sportovní den – I. stupeň
Sportovní den - II. stupeň
6. třídy - adaptační program
7. třídy - výjezdový pobyt
1., 2. – plavecký výcvik
Návštěva HZS Domažlice
Turistické vycházky do okolí Klenčí
Návštěva dopravního hřiště

Volnočasové aktivity

Nabídka zájmových činností, vedených odbornými lektory nebo učiteli na naší škole:

	název	vedoucí	den	čas	kde
1.	Šachy	J. Veselý	ST	13,30	Učebna F
2.	Výtvarný kroužek mladší žáci	H. Reinigerová L. Smazalová	ST	13,00	Učebna Vv
3.	Výtvarný kroužek starší žáci	H. Reinigerová L. Smazalová	ST	13,30	Učebna Vv
4.	Florbal mladší	A. Foistová A. Čiperová	PO	13	hala
5.	Florbal starší	A. Foistová A. Čiperová	PO	13,45	hala
6.	Volejbal 6.-9. tř.	H. Bradáčová	ST	13,30	tělocvična
7.	Výpočetní technika	K. Schlesinger	ST	13,45	Učebna Vt
8.	Zdravotník - záchranář	A. Čiperová M. Řezníčková	ST	13,30	Učebna 9.B
9.	Ruční práce	M. Řezníčková	PÁ	13,30	Učebna 9.B

Dále je možné navštěvovat:

- ZUŠ - obor hudební a výtvarný – v ZUŠ Klenčí pod Čerchovem
- Ve spolupráci s TJ Spartak Klenčí – oddíl kopané – mladší žáci (ÚT, ČT 17 h)
- Oddíl lehké atletiky Domažlice - od 7 do 15 let - stadion Střelnice (čtvrtek 16 h)

Exkurze:

Ve školním roce 2016 – 2017 absolvuje každá třída několik exkurzí (výstavy, muzea, ZOO, divadelní představení, koncerty, zeměpisné programy aj.).

Soutěže a olympiády:

Mc Donalds Cup – fotbalový turnaj 1. stupně
Coca Cola CUP - fotbalový turnaj 2. stupně
Fotbalová liga – II. st.
Lehkoatletická liga – II. st.
Pohár rozhlasu – II. st.
Lehkoatletický čtyřboj – st.
Olympiády v českém, německém a anglickém jazyce
Pythagoriáda – matematická soutěž
matematická soutěž Klokan
Přírodovědná olympiáda
zeměpisná soutěž

Akce pro veřejnost:

Den otevřených dveří

Slavnostní rozloučení se žáky 9. ročníku

Vánoční výstava ve vstupní hale městyse

Vánoční a prodejní výstava při rozsvěcování vánočního stromu

Spolupráce se zákonnými zástupci

Stále hledáme nové cesty, jak navázat užší kontakt se zák. zástupci, jak vzbudit jejich hlubší zájem o problémy svých dětí a získávání poznatků především v oblasti komunikace a výchovného působení. Často se stává, že zák. zástupci hledají pomoc až v okamžiku, kdy jsou zcela bezradní – kdy si potomek dělá, co chce a to se cesty k nápravě hledají velmi těžko.

Informování zák. zástupců:

- třídní schůzky
- den otevřených dveří
- konzultační hodiny
- internetové stránky školy
- informační nástěnka

Kontakty a adresy:

Instituce	Činnost	Adresa	Telefon a email
PPP Domažlice	Pedagogicko-psychologická poradna Domažlice		379 724 276
STOP PPP	První pomoc při poruše příjmu potravy	Komenského 4, Domažlice	720 575 011
Středisko výchovné péče		Kozinova 101, Domažlice	379 778 144

Přílohy

Příloha č. 1

Při selhání preventivních opatření školy

1. V případě podezření na zneužívání návykových látek:

- provést diskrétní šetření a pohovor se žákem

2. Při důvodném podezření:

- okamžité kontaktování rodičů ebeny. Zákonných zástupců žáka
- při negativní a nespolupracující reakci rodiny uvědomit sociální odbor

3. Při průkazném zjištění zneužívání návykových látek ve škole nebo v případě, že žák je prokazatelně ovlivněn drogou (i alkoholem) v době vyučování ředitel školy nebo pracovník školy pověřený dle pokynu ministra:

- kontaktuje zdravotnické zařízení a zároveň uvědomí rodiče, popř. zákonné zástupce

4. V případě dealerství nebo podezření na porušení § 217 trestního zákona (ohrožení mravní výchovy dítěte) nebo zanedbání povinné péče:

- uvědomí oddělení péče o dítě, odd. sociální prevence sociálního odboru
- oznámí věc Policii ČR

Příloha č. 2.

JAK POZNÁM, ŽE MOJE DÍTĚ ALKOHOL NEBO DROGY BERE ?

- Změnila se odolnost Vašeho dítěte v poslední době v nějakém významném ohledu?
- Má časté výkyvy nálad?
- Straní se Vás? Je zlostný nebo depresivní?
- Tráví hodně času ve svém pokoji sám?
- Ztratil zájem o školu a o vyučování, případně další aktivity, např. sport?
- Zhoršil se jeho prospěch?
- Přestal trávit čas se starými kamarády? Přátelí se s dětmi, které se Vám nelíbí? Nesvěruje se a nemluví o tom, kam chodí a co dělá?
- Máte pocit, že se Vám doma ztrácí peníze nebo věci (peníze potřebné na alkohol a drogy) nebo máte pocit, že má víc peněz, než byste očekávali (peníze získané z prodeje drog)?
- Reaguje nepřiměřeně, když s ním mluvíte o alkoholu a o drogách nebo se snaží změnit téma?
- Lže nebo podvádí?
- Pozorujete fyzické příznaky užívání drog nebo alkoholu? Rozšířené nebo zúžené zornice? Nejasné vyjadřování a myšlení?
- Ztratilo Vaše dítě zájem o koníčky? Ztratilo motivaci, nadšení a vitalitu?
- Našli jste někdy důkazy užívání drog nebo alkoholu, prášky, lahve?
- Zhoršil se vztah dítěte k členům rodiny?
- Zdá se Vaše dítě být nemocné, unavené a protivné ráno, po možném užití drog předešlý den?
- Přestalo se Vaše dítě o sebe starat, změnil se jeho styl oblečení?
- Zdá se být méně soustředěný?

DOPORUČENÍ ZÁKONNÝM ZÁSTUPCŮM, JEJICHŽ DÍTĚ MÁ PROBLÉMY S NÁVYKOVÝMI LÁTKAMI

A. Co dělat

Jestliže je dítě pod vlivem drog a hrozí otrava, **neváhejte zavolat lékaře**. Používání drog není trestné, a dítěti proto žádný soudní postih nehrozí. S dítětem pod vlivem drog nemá smysl se hádat. Vážný rozhovor odložte na pozdější dobu.

Nespoléhejte na zázračné okamžité řešení, ale spíše na dlouhodobou výchovnou strategii. Jejím základem je **nepodporovat a neusnadňovat pokračující brání drog, naopak odměňovat každou změnu k lepšímu** a povzbuzovat k ní. To, že taková strategie nepřináší vždy okamžitý prospěch ještě neznamená, že je neúčinná. Může se totiž jednat o příliš velký problém, jehož řešení vyžaduje více času a spojenců.

Získejte důvěru dítěte a naslouchejte mu. To je těžké, zvláště když říká a hlavně dělá z hlediska rodičů nesmysly, a když hájí hodnoty pro rodiče nepřijatelné. **Vyslechnout dítě ale ještě neznamená přistupovat na jeho stanovisko.**

Naučte se s dítětem o alkoholu a drogách mluvit. **Bude-li dítě nějakou drogu obhajovat, vyslechněte ho, ale opatřete si protiargumenty.**

Uvědomte si své možnosti. Dítě, které bere drogy nebo je pije, bývá většinou nezralé a neschopné se o sebe postarat. **Může tisíckrát pohrdat názory rodičů, ale většinou si nedokáže opatřit základní prostředky k životu. V tom je Vaše šance a síla.** Určitou základní péči jste sice povinni nezletilému poskytnout, ale mělo by cítit, že Vaše péče je jiná, když se chová rozumně a když ne. Cílem je, aby dítě pochopilo, že skutečná samostatnost předpokládá schopnost se o sebe postarat.

Vytvořte zdravá rodinná pravidla. **Dítě by mělo vědět, jaké předvídatelné důsledky bude mít jeho jednání.** Mělo by mu být jasné, že je výhodnější, když se bude chovat přijatelně.

Jestliže dospívající není ochoten ke změně, měl by nést důsledky. To se samozřejmě netýká situací, kdy je ohrožen život, např. při předávkování. (Teprve až vážné problémy, které drogy způsobí, jsou často důvodem k léčbě a změně).

Předcházejte nudě. **Musíte počítat s tím, že může být nutné trávit v prvním období s dítětem mnohem více času.** Měli byste mít přehled, kde je, co dělá, zamyslet se nad jeho denním programem a životním stylem.

Pomozte mu odpoutat se od nevhodné společnosti. To má pro překonání problému často podstatný význam. Jestliže Vám potomek tvrdí, že si s lidmi, se kterými dříve bral drogy, chce jenom pobýt nebo si popovídat, buď lže, nebo podceňuje nebezpečí. Někdy je možné uvažovat i o změně prostředí.

Posilujte sebevědomí dítěte. Najděte a udržujte křehkou rovnováhu mezi kritickým postojem vůči chování dítěte („nelíbí se nám, že bereš drogy“) a respektem vůči jeho osobnosti a lásce k němu („vážíme si tě jako člověka a záleží nám na tobě“). Je to těžké, je to však nutné. Stejně **nutné je i oceňovat třeba drobné pokroky a změny k lepšímu.** Je také třeba vidět silné stránky dítěte, jeho možnosti a dobré záliby, které má možná z předchozí doby a na které se dá navázat.

Spolupracujte s dalšími dospělými. Velmi důležitá je spolupráce v rodině. Rodiče by se měli ve výchově problémového dítěte dokázat domluvit. Jenom tak totiž nebude dítě uzavírat spojení s tím rodičem, který mu právě víc povolí. Důležitá je i spolupráce v rámci širší rodiny (babička), spolupráce s léčebnými zařízeními, školou, případně dalšími institucemi. Často až vážně míněná hrozba ústavní výchovy, nebo hrozba ohlášení krádeže v domácnosti na policii, mohou přimět dospívajícího přijmout léčbu.

Osvědčuje se také, když zák. zástupci žáků s těmito problémy spolu hovoří v rámci skupinové terapie nebo svépomocné organizace. Dokáží se navzájem pochopit a předávají si užitečné zkušenosti.

Buďte pro dítě pozitivním modelem. K tomu je nutné, abyste myslel i na své zdraví a svoji tělesnou a duševní kondici a abyste měl své kvalitní zájmy.

Neváhejte vyhledat profesionální pomoc pro sebe, jestliže dítě odmítá. V případě manželských nebo partnerských problémů se můžete např. obrátit na poradnu pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy. Pamatujte, že zvládnutím problémů zvyšujete i šanci na ovlivnění dítěte.

Přístup k dítěti, které má problémy s alkoholem nebo jinou drogou, shrnuje anglické slovo „tough love“. V češtině to znamená „tvrdá láska“. Myslí se tím dobrý vztah k dítěti, snaha mu pomoci, ale zároveň cílevědomost a pevnost.

B. Čemu se vyhnout

Nepopírejte problém. Zbytečně by se tak ztrácel čas a rozvíjela se závislost na návykové látce.

Neskrývejte problém. Někdo se za takový problém stydí a tají ho. Aby se dokázal v situaci lépe orientovat a citově i rozumově ji zvládat, měl by si naopak o problému s někým důvěryhodným a kvalifikovaným pohovořit. Měl by také hledat spojení.

Neobviňujte partnera. Na to, abyste si vyřizovali s druhým zák. zástupcem dítěte staré účty a navzájem se obviňovali, není naprosto vhodná doba. Minulost se změnit nedá, budoucnost našťastí často ano.

Nehledejte v dítěti zneužívajícím drogy spojení proti druhému zák. zástupci.

Nezanedbávejte bezpečnost dalších lidí v domácnosti, zejména malých dětí. Člověk pod vlivem alkoholu nebo drog jim může být velmi nebezpečný, i když by jim za normálních okolností neublížil. Je také třeba myslet na to, aby se drogami, které dospívající domů přinesl, neotrávil další sourozenec.

Nefinancujte zneužívání drog a neusnadňujte ho. S tím souvisí i to, aby rodina zabezpečila cenné předměty a nenechala se okrádat. Krádež nemusí uskutečnit samotné dítě, ale jeho „kamarádi“, kterým dluží za drogy. Jestliže začalo dítě zneužívat pervitin nebo opiáty bývá otázkou času, kdy se začnou ztrácel peníze a cenné předměty. Nejde tu jen o majetek, ale také o okolnost, že ukradený majetek slouží špatné věci – totiž rozvoji závislosti. Argument, že by si dítě opatřilo prostředky jinak, např. prostitucí nebo krádežemi, neobstojí. Pokud bude závislost pokračovat, je pravděpodobné, že k tomu dojde stejně.

Nedejte se vydírat. Vyhrožování fetováním, útekem, prostitucí nebo sebevraždou je častým a oblíbeným způsobem vydírání rodičů. Ano, všechna tato rizika u závislých na drogách existují. Tím, že zák. zástupci pod jejich tlakem ustupují, ovšem riziko nesnižují, ale zvyšují.

Nevyhrožujte něčím, co nemůžete nebo nechcete splnit.

Vyhnete se fyzickému násilí. Fyzické násilí většinou nevede k cíli. Často jen živí v dítěti pocit ukřivděnosti, vede k sabotování snah rodičů a k útěkům.

Nejednejte chaoticky a impulzivně.

Nevěřte tvrzení, že má dospívající drogy pod kontrolou, případně, že snižuje dávky a že drogu brzy vysadí. Buďte připraveni na to, že dříve či později pravděpodobně přijde krize. Využijte ji a trvejte na změně životního stylu, případně na nějaké skutečně účinné formě léčby, jestliže není dospívající schopen zvládnout problém sám.

Do nekonečna neustupujte. Požadavek, aby lidé, kteří berou drogy, do vašeho bytu nechodili, je rozumný.

Nedělejte zbytečně „dusno“. Parta a nevhodní přátelé by se tím stávali pro dítě ještě přitažlivější.

Nezabouchněte dveře navždy. I když dítě odejde, je dobré být připraven mu pomoci, pokud přijme určité podmínky.

Neztrácejte naději. **Vášim tichým spojencem je přirozený proces zrání.** I hrozivý problém se mnohdy podaří úspěšně zvládnout

Příloha 3.

Šikana

Definice pojmu

Úmyslné a opakované ubližování slabšímu (neschopnému obrany) jedincem nebo skupinou, jak fyzické, tak i psychické, ponižování lidské důstojnosti, jde spíš o postoj než o čin.

Dominantní znak šikany – **bezmocnost oběti.**

Neoddělitelnou součástí problému je **skupinová dynamika.**

Varovné signály šikany pro zák. zástupce

- dítě nemá kamaráda
- nechut' jít do školy
- střídá různé cesty do školy a ze školy
- ztráta chuti k jídlu, neklidný spánek
- ztráta zájmu o učení
- výkyvy nálad, odmítá se svěřit, co ho trápí
- žádá peníze, často „ztrácí“ své věci
- přichází domů vyhladovělé, s potřhaným oblečením, s poškozenými školními pomůckami
- nedokáže uspokojivě vysvětlit svá občasná zranění (odřeniny, modřiny, popáleniny)
- je nečekaně agresivní vůči sourozencům
- trpí zdravotními obtížemi (bolesti hlavy, břicha, bolesti jsou někdy simulované)
- zdržuje se většinou stále doma

Co dělat?

Připusťme, že několik výše uvedených signálů ve vás vzbudí určité podezření, že by mohlo jít o šikanování vašeho dítěte. Znovu podotýkáme, že ideální stav nastane, když se vám dítě svěří. Pochvalte ho, povzbuďte, rozptýlte jeho obavy o tom, že žaluje. Vyzvedněte naopak jeho sílu a odvalu sdělit tyto závažné skutečnosti. Přesvědčte ho, že mu chcete pomoci a to potom musíte dodržet. Vyslechněte vaše dítě, dejte najevo, že jeho informace berete vážně (i když se vám mohou zdát malicherné či nepodstatné). Odložte veškerou práci, není nic důležitějšího, než situace vašeho dítěte. Poskytněte dítěti veškerou podporu. Pochopitelně, že odlišíte např. běžnou klukovskou šarvátku od skutečné šikany.

Konkrétní kroky

- Zjistěte přesně – pozor – „nevyslychejte jako vyšetřovatel“ – co, kdy, kde se odehrávalo, kdo další byl přítomen
- Společně vytipujte svědky, kterým dítě ještě důvěřuje, o kterých ví, že nestojí na straně agresora a věří, že mu mohou pomoci.
- Poskytněte dítěti veškerou ochranu např. při cestě do školy a ze školy, i za cenu, že se budete uvolňovat z práce)
- Poskytněte dítěti dostatek péče, více s ním komunikujte, věnujte se mu ve volném čase, odjeďte na chatu, chalupu či k prarodičům.
- Nemáte-li jistotu, že dítě nebude ohroženo během pobytu ve škole, ponechejte je doma, ale pozor – pečlivě zvažte, zda v jeho situaci může být samo.
- Znovu dítě ubezpečujte, že udělalo dobře, že vám vše sdělilo, mluvte s ním více než dříve
- Zhodnoťte a to velice kriticky, co mohlo vyvolat stav, který skončil šikanou. Neobviňujte pouze školu. Nastavte si „zrcadlo pravdy“. Neomlouvejte sami sebe, ani své dítě. Se svým zjištěním se v první fázi dítěti nesvěřujte, ale připravujte nápravu.

Příloha 4.

Nepřítomnost žáka ve škole

Neomluvenou nepřítomnost **do počtu 10 vyučovacích hodin** řeší se zákonným zástupcem žáka třídní učitel formou pohovoru. Provede zápis z pohovoru, který zákonný zástupce podepíše.

Při počtu neomluvených hodin **nad 10 hodin** svolává ředitelka školy školní komisi, které se podle závažnosti a charakteru nepřítomnosti žáka účastní: ředitelka školy, zákonný zástupce, třídní učitel, výchovný poradce, školní metodik prevence, zástupce orgánu sociálně-právní ochrany dětí.

O průběhu a závěrech jednání školní výchovné komise se provede zápis, který zúčastněné osoby podepíší. Případná neúčast nebo odmítnutí podpisu zákonnými zástupci se v zápisu zaznamenává.

V případě, že neomluvená nepřítomnost žáka **přesáhne 25 hodin**, ředitelka školy zašle bezodkladně oznámení o pokračujícím záškoláctví s náležitou dokumentací příslušnému orgánu sociálně-právní ochrany dětí.

V případě **opakovaného záškoláctví v průběhu školního roku**, pokud již byli zákonní zástupci pravomocným rozhodnutím správního orgánu postíženi pro přestupek podle ustanovení zákona, postoupí ředitelka školy v pořadí již druhé hlášení o zanedbání školní docházky Policii ČR, kde bude případ řešen jako trestní oznámení pro podezření spáchání trestného činu ohrožení mravní výchovy mládeže.

Jestliže se žák **nezúčastní vyučování po dobu nejméně pěti vyučovacích dnů a jeho neúčast při vyučování není omluvena**, vyzve ředitelka školy po upozornění třídním učitelem, písemně zákonného zástupce žáka, aby neprodleně doložil důvody žakovy nepřítomnosti.

Tento Preventivní program školy je konzultován s vedením školy a výchovnou poradkyní. Probíhající aktivity zahrnuje pouze rámcově, v průběhu školního roku bude doplňován a aktualizován podle nabídek programů. Dále bude reagovat na situaci ve škole a její problémy. Na konci školního roku bude vyhodnocena jeho účinnost.

Mgr. Anna Čiperová,
Školní metodik prevence